

Sygn. akt III AUa 1647/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 kwietnia 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący: SSA Lucyna Guderska

Sędziowie: SSA Jolanta Wolska

SSA Beata Michalska (spr.)

Protokolant: st. sekr. sąd. Patrycja Stasiak

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 26 kwietnia 2017 r. w Ł.

sprawy **A. D.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych I Oddziałowi w Ł.**

o wysokość kapitału początkowego i emerytury

na skutek apelacji organu rentowego

od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi

z dnia 10 czerwca 2015 r. sygn. akt VIII U 4671/12

1. zmienia zaskrzony wyrok w punkcie 1, nadając mu następującą treść: „zmienia decyzję organu rentowego z dnia 30 października 2012 r. w ten sposób, że przyjmuje do ustalenia podstawy wymiaru emerytury należnej A. D. wskaźnik wysokości podstawy jej wymiaru na 61,21 %, oddalając odwołania w pozostałym zakresie ”;

2. oddala apelację w pozostałej części ;

3. zasądza od A. D. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych

I Oddziału w Ł. kwotę 120 (sto dwadzieścia) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za drugą instancję.

Sygn. akt: III AUa 1647/15

UZASADNIENIE

Ubezpieczona A. D. odwołała się od trzech decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł.: z dnia 29 października 2012r. ponownie ustalającej wartość kapitału początkowego na kwotę 109 110,54 zł; z dnia 30 października 2012r. przeliczającej emeryturę od 22 czerwca 2012r. oraz z 10 stycznia 2013r. o ponownym ustaleniu kapitału początkowego na kwotę 110 525,47 zł. W odwołaniach ubezpieczona zakwestionowała nieuwzględnienie świadectwa pracy z 31 marca 1979r., jako środka dowodowego wskazującego wysokość wynagrodzenia za okres od 10 października 1978r. do 31 marca 1979r.; niezaliczenie do stażu pracy okresu od 1 listopada 1971r. do 15 lutego 1972r. w P.P Składnica Importowa (...) Odzieżowych w Ł. oraz nieuznanie realnie uzyskiwanego wynagrodzenia

w Przedsiębiorstwie Handlu (...) w Ł. w charakterze agenta sklepu od 31 marca 1979r. do 31 maja 1990r., bądź wynagrodzenia minimalnego.

Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołań.

Zarządzeniami z 2 stycznia 2013r. i 12 marca 2013r. ww. sprawy zostały połączone do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia

Sąd Okręgowy w Łodzi wyrokiem z 10 czerwca 2015r., w sprawie o sygn. akt VIII U 4671/12, zmienił zaskarżone decyzje i przyjął do ustalenia kapitału początkowego ubezpieczonej dochód stanowiący podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z kolejnych 10 lat kalendarzowych, tj. 1979-1988 i wskaźnikiem wysokości podstawy wymiaru 136,43 % oraz do ustalenia emerytury dochód stanowiący podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 20 lat kalendarzowych, tj. 1972-1974, 1976-1989, 1993-1995 i wskaźnikiem wysokości podstawy wymiaru 100,93 % (punkt 1 wyroku), nadto umorzył postępowanie w zakresie objętym decyzjami z 14 stycznia 2013r., 4 sierpnia 2014r. i 8 sierpnia 2014r. (punkt 2 wyroku).

Rozstrzygnięcie zapadło po następujących ustaleniach faktycznych i prawnych:

A. D., ur. (...), pracowała w okresie od 1 listopada 1971 do 15 lutego 1972r. w Przedsiębiorstwie Państwowym (...) w Ł. w charakterze stażystki w pełnym wymiarze czasu pracy. Od 10 października 1978r. do 31 marca 1979r. była zatrudniona w Zjednoczeniu (...) dziewiarskiego i Pończoszniczego, jako samodzielny inspektor na podstawie umowy o pracę na czas nieokreślony z wynagrodzeniem zasadniczym 3700 zł. plus premia. W świadectwie pracy z 31 marca 1979r. wskazane zostało wynagrodzenie 3700 zł. i premia w wysokości 10%. Zdaniem Sądu Okręgowego, ubezpieczona nie udowodniła realnie uzyskiwanej premii, jak też nie przedstawiła regulaminów wynagradzania i premiowania obowiązujących w latach 1978-1979.

Jak ustalił Sąd Okręgowy, w dniu 31 marca 1979r. zawarła z Oddziałem Handlu Ubiorami Wojewódzkiego Przedsiębiorstwa Handlu (...) w Ł. umowę o prowadzenie na warunkach zlecenia punktu sprzedaży detalicznej – artykułów dla ludności branży dziewiarskiej. Tę działalność prowadziła do 31 maja 1990r. Dokumentacja pracownicza zawiera imienne rozliczenie składek ubezpieczonej od 1986r. Za wcześniejsze okresy brak jakiegokolwiek dokumentacji. Przed 1985r. kwoty płaconych rocznych składek na ubezpieczenia społeczne przez agentów była zamieszczane w tzw. kalkulacjach finansowych, modyfikowanych corocznie; agenci nie mieli wpływu na wysokości przekazywanych przez (...) składek na ubezpieczenie społeczne.

Na podstawie wyliczeń rachunkowych, wynikających z zamieszczonych w aktach sprawy zaświadczeń wystawionych przez zakład pracy, archiwum zakładowe i zaświadczeń organu rentowego – biegli dokonali wyliczenia podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne za lata 1979-1990: od 1.04.1979-31.12.1979 – 80 000 zł.; 1980 rok – 120 000 zł.; 1981 – 120 000 zł.; 1982 – 211 083 zł.; 1983 – 324 000 zł.; 1984 – 324 000 zł.; 1985 – 324 000 zł.; 1986 – 284 400 zł.; 1987 – 385 000 zł.; 1988r. – 540 000 zł.; 1989r. – 1435 500 zł.; 1.01.1990r. – 31.05.1990r. - 3 000 000 zł.

W dniu 12 października 2001r. ubezpieczona wniosła o ustalenie wysokości kapitału początkowego. Decyzją z dnia 31 stycznia 2002r. organ rentowy ustalił kapitał początkowy na dzień 1 stycznia 1999r. w wysokości 106 652,83 zł. Do ustalenia podstawy jego wymiaru przyjęto podstawę składek z 10 kolejnych lat kalendarzowych tj. od stycznia 1986r. do grudnia 199r., wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wyniósł 66,37% i kwotę bazową – 1220,89 zł. ZUS przyjął za udowodnione okresy składkowe w wymiarze 23 lat, 8 miesięcy i okresy nieskładkowe w wymiarze 8 miesięcy.

Decyzją z 29 października 2012r. organ rentowy ponownie ustalił wartość kapitału początkowego na dzień 1 stycznia 1999r., który wyniósł 109 110,54 zł. Do jego ustalenia ZUS przyjął podstawę wymiaru kapitału początkowego w kwocie 810,30 zł., ustaloną w decyzji z 24 maja 2012r. o ponownym ustaleniu kapitału początkowego. Współczynnik proporcjonalny wyniósł 91,78 %. ZUS przyjął za udowodnione okresy składkowe w wymiarze 23 lata, 8 miesięcy, 24 dni i okresy nieskładkowe 8 miesięcy.

Decyzją z 10 stycznia 2013r. Zakład ponownie ustalił ubezpieczonej wartość kapitału początkowego na kwotę 110 525,47 zł. Współczynnik proporcjonalny wyniósł 92,90%. Do ustalenia podstawy jego wymiaru kapitału początkowego przyjęto podstawę składek z 10 kolejnych lat kalendarzowych od stycznia 1986r. do grudnia 1995r., wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wyniósł 66,37% i kwotę bazową – 1220,89 zł. Podstawę wymiaru kapitału początkowego ZUS ustalił w wyniku pomnożenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru 66,37% przez kwotę bazową 1220,89 zł.: $66,37\% \times 1220,89 \text{ zł.} = 810,30 \text{ zł.}$ ZUS przyjął za udowodnione – okresy składkowe w wymiarze 24 lat, 9 dni i okresy nieskładkowe w wymiarze 8 miesięcy. Współczynnik proporcjonalny do osiągniętego do dnia 31 grudnia 1998r. wieku oraz okresu składkowego i nieskładkowego wnioskodawczynie wyniósł 92,90%. Przy jego zastosowaniu, została obliczona 24% kwoty bazowej, która wyniosła 293,01%.

Decyzją z dnia 4 sierpnia 2014r. organ rentowy po raz kolejny ustalił wartość kapitału początkowego, który wyniósł 110 525,47 zł. Współczynnik proporcjonalny wyniósł 92,90%. ZUS przyjął za udowodnione – okresy składkowe w wymiarze 24 lata, 9 dni i okresy nieskładkowe 8 miesięcy.

W dniu 21 maja 2012r. ubezpieczona złożyła wniosek o emeryturę. Decyzją z dnia 22 czerwca 2012r. Zakład przyznał jej emeryturę od dnia 22 czerwca 2012r. Do ustalenia podstawy wymiaru emerytury ZUS przyjął dochód, stanowiący podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 20 lat kalendarzowych, wybranych całego okresu ubezpieczenia tj. od 1972 do 2002 ; wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wyniósł 53,75% ; zastosowana kwota bazowa 2974,69 zł. Do ustalenia wysokości emerytury uwzględniono okresy składkowe w wymiarze 24 lata, 8 miesięcy i 25 dni, okresy nieskładkowe – 8 miesięcy. W dniu 25 lipca 2012r. wnioskodawczynie złożyła w organie rentowym oświadczenie, że podczas jej pracy w Zjednoczeniu (...) w okresie 10 października 1978r. do 31 marca 1979r. zarobki były takie same przez cały okres trwania umowy o prace i wynosiły 3700 zł. plus 10% premii oraz wniosek o przeliczenie emerytury z uwzględnieniem wynagrodzeń z P.H.U (...). Decyzją z dnia 30 października 2012r. ZUS ponownie przeliczył emeryturę wnioskodawczynie od dnia 22 czerwca 2012r. Do ustalenia podstawy wymiaru emerytury ZUS przyjął dochód, stanowiący podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 20 lat kalendarzowych, wybranych całego okresu ubezpieczenia tj. od 1972 do 2002 ; wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wzrósł do 58,45%.

Decyzją z dnia 14 stycznia 2013r. ZUS ponownie przeliczył emeryturę wnioskodawczynie od 22 czerwca 2012r. Do ustalenia podstawy wymiaru emerytury, ZUS przyjął dochód, stanowiący podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 20 lat kalendarzowych, wybranych całego okresu ubezpieczenia tj. z lat od 1972 do 2002 ; wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wzrósł do 58,70%. ZUS doliczył do stażu pracy okres zatrudnienia w P.P Składnica Importowa (...) Odzieżowych 1 listopada 1971r. do 15 lutego 1972r.

Decyzją z dnia 8 sierpnia 2014r. ZUS ponownie przeliczył emeryturę wnioskodawczynie od dnia 22 czerwca 2012r. Do ustalenia podstawy wymiaru emerytury, ZUS przyjął dochód, stanowiący podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 20 lat kalendarzowych, wybranych całego okresu ubezpieczenia tj. z lat od 1972-1979, 1986-1996, 2002 ; wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wyniósł 59,68% . ZUS uwzględnił wynagrodzenie zasadniczym w kwocie 3700 zł. miesięcznie otrzymywane w Zjednoczeniu (...) w Ł. w okresie od 10 października 1978r. do 31 marca 1979r.

W celu ustalenia podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne w okresie 31 marca 1979r. do 31 maja 1990r. z tytułu zawartej umowy agencyjnej z b. Przedsiębiorstwem Handlu (...) Sąd Okręgowy oparł się na opiniach biegłych księgowych: A. G. i D. G. (1). Wziął pod uwagę, że biegli mieli możliwość zapoznania się z imiennymi rozliczeniami składek wnioskodawczynie od 1986r., potwierdzającymi przyjęcie do podstawy wymiaru kwoty 5-krotności najniższego wynagrodzenia w jednostkach gospodarki uspołecznionej.

Biegły A. G., w swojej opinii wskazał sumarycznie kwoty, stanowiące podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne wnioskodawczynie w okresie pracy w (...)ie” : od 1.04.1979-31.12.1979 – 90 000 zł. ; 1980 rok – 120000 zł.; 1981 – 120 000 zł; 1982 – 210 645 zł, 1983 – 324 000 zł.,1984 – 324 000 zł, 1985 – 324 000 zł. Kolejny biegły D. G. (2) wskazał kwoty, stanowiące podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne : od 1.04.1979-31.12.1979

– 80 000 zł.; 1980 rok – 120 000 zł, 1981 – 120 000 zł; 1982 – 211 083 zł, 1983 – 324 000 zł., 1984 – 324 000 zł, 1985 – 324 000 zł.

Sąd uznał tę ostatnią opinię za wiarygodną, przekonującą, kompetentną i na tej podstawie ZUS wykonał hipotetyczne wyliczenie kapitału początkowego i emerytury z uwzględnieniem, do ustalenia podstawy wymiaru – dochodu, stanowiącego podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne w kilku wariantach: ZUS oparł się na wyliczenia wysokości podstawy wymiaru z opinii biegłego D. G. (1). Odnośnie kapitału początkowego wskaźnik wysokości podstawy wymiaru z uwzględnieniem wynagrodzeń z 10 kolejnych lat kalendarzowych czyli 1979-1988 wyniósł 136,43%. Odnośnie do emerytury najkorzystniejszy wariant wppw według przyjętych kryteriów wartości wyniósł 100,93% wyliczony z 20 lat kalendarzowych, wybranych z całego okresu ubezpieczenia tj. z lat 1972-1974, 1976-1989, 1993-1995.

Sąd Okręgowy miał na uwadze, że w trakcie postępowania przed Sądem ZUS wydał decyzje częściowo uwzględniające żądania wnioskodawczyni, zatem zgodnie z art. 477¹³ k.p.c – zmiana przez organ rentowy, zaskarżonej decyzji przed rozstrzygnięciem sprawy przez Sąd – przez wydanie decyzji uwzględniającej w całości lub części żądanie strony – powoduje umorzenie postępowania w całości lub części, w zakresie uwzględnionych żądań, czyli w zakresie objętym decyzjami ZUS z : 14 stycznia 2013r., 4 sierpnia 2014r. i 8 sierpnia 2014r.

W uzasadnieniu stanu prawnego powołano art. 173 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (j.t.: Dz. U. z 2016r., poz.887) oraz art.15 w związku z art. 173 i 174 ust.4, w myśl których do obliczenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego przyjmuje się przeciętną podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne w okresie kolejnych 10 lat kalendarzowych wybranych przez zainteresowanego albo - na wniosek ubezpieczonego - przeciętną podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne lub emerytalno-rentowe z liczby 20 lat kalendarzowych i przypadających przed rokiem złożenia wniosku, wybranych z całego okresu ubezpieczenia. Zgodnie z art. 174 ust. 1 cyt. ustawy kapitał początkowy ustala się na zasadach określonych w art. 53 z uwzględnieniem ust. 2-12.

Sąd I instancji, ustalając podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne wnioskodawczyni z okresu pracy na podstawie umowy zlecenia w Przedsiębiorstwie (...), miał na uwadze, że kwestie ubezpieczenia społecznego osób wykonujących pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia regulowała ustawa z dnia 19 grudnia 1975r. o ubezpieczeniu społecznym osób, wykonujących pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia (Dz. U z 1975r. nr 45 poz. 232 ze zm). Zgodnie z § 12 rozporządzenia Rady Ministrów z 31 grudnia 1975r. w sprawie wykonania ustawy o ubezpieczeniu społecznym osób wykonujących pracę na rzecz jednostek gospodarki uspołecznionej na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia (Dz. U z 1975r. nr 46 poz. 250 ze zm.), podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne i podstawa wymiaru świadczeń z ubezpieczenia nie mogły przekraczać 10 000 zł. miesięcznie. W punkcie 5 rozporządzenia Rady Ministrów z 21 kwietnia 1982r., z brzmieniem obowiązującym od 17 maja 1982r., zmieniające rozporządzenia w sprawie wykonania ustawy o ubezpieczeniu społecznym osób, wykonujących pracę na rzecz jednostek gospodarki uspołecznionej na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia, nastąpiła zmiana cyt. § 12 z doprecyzowaniem, że podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne i podstawa wymiaru świadczeń z ubezpieczenia społecznego, nie mogą przekraczać pięciokrotnej kwoty najniższego wynagrodzenia w gospodarce narodowej.

Na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c Sąd Okręgowy zmienił zaskarżone decyzje, przyjmując do ustalenia kapitału początkowego dochód, stanowiący podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 10 kolejnych lat kalendarzowych tj. z lat 1979-1988 ze wskaźnikiem wysokości podstawy wymiaru 136,43%, a do ustalenia podstawy wymiaru emerytury dochód, stanowiący podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 20 lat kalendarzowych, wybranych z całego okresu ubezpieczenia tj. z lat 1972-1974, 1976-1989, 1993-1995 ze wskaźnikiem wysokości podstawy wymiaru – 100,93 %.

Powyższy wyrok zaskarżył w części w zakresie punktu 1 organ rentowy, zarzucając:

1.naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. przez sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego przez ustalenie, że wnioskodawczyni miała opłacaną składkę na ubezpieczenie społeczne w latach 1979 - 1985 od kwoty wynoszącej pięciokrotność najniższego wynagrodzenia w j.g.u.;

2.naruszenia art. 232 k.p.c., art. 6 k.c., gdyż udowodnienie o przychodach w w/w okresie należało do ubezpieczonej.

Apelujący podniósł ,że zmiana zaskarżonych decyzji przez Sąd I instancji została oparta na hipotetycznych wyliczeniach przez dwóch biegłych księgowych zarobków osiągniętych przez ubezpieczoną w latach 1979-1985 , kiedy pracowała w PHU (...) jako agent sklepu z odzieżą, przyjmując, zapewne zgodnie z pismem z 25 listopada 1994r., że wnioskodawczyni przez cały okres pracy miała podstawę wymiaru składek wynoszącą pięciokrotność najniższego wynagrodzenia.

Organ rentowy kwestionował tę okoliczność, wskazując, że istnieją lata, kiedy podstawa wymiaru składki był niższa niż owa 5-krotność najniższego wynagrodzenia, wskazując na lata 1986, 1987, 1989. Zasadnicze znaczenie w sprawie ma fakt, że biegli ustalając wysokość podstawy wymiaru, zarówno do kapitału początkowego jak i emerytury, przyjęli za lata 1979 - 1985 pięciokrotność najniższego wynagrodzenia, mimo że brak jest jakichkolwiek dokumentów rozliczeniowych za te lata. Swoje wyliczenia oparli bezpodstawnie na założeniu, że wnioskodawczyni przez cały okres pracy w PHU (...) miała opłacaną składkę od kwoty podstawy wymiaru wynoszącej 5-krotność najniższego wynagrodzenia w j.g.u. Wyliczenia biegłych są tylko hipotetyczne wobec braku materiału źródłowego mogącego stanowić podstawę do takich wyliczeń

Zgodnie z art.6 k.c. ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne. Jak wynika z akt sprawy, wnioskodawczyni nie udowodniła , jakie kwoty stanowiły podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne w latach 1979 - 1985. Opinia biegłego w tym zakresie nie może dowodem „samym w sobie”. Jej treść musi opierać się o wiarygodny materiał dowodowy, wskazujący na kwoty uzyskiwanych wynagrodzeń. Tym samym brak było podstaw faktycznych do ustalenia za sporne okresy kwot wynagrodzeń przyjętych przez sąd.

W konkluzji swojego stanowiska apelujący wnosił o zmianę zaskarżonego wyroku w punkcie 1 i oddalenie odwołania od decyzji z dnia 10 stycznia 2013r. ewentualnie uchylenie wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpatrzenia.

W odpowiedzi na apelację organu rentowego ubezpieczona wniosła o jej oddalenie i zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm prawem przepisanych. Argumentacja organu rentowego zawarta w apelacji sprowadza się jedynie do polemiki z ustaleniami Sądu Okręgowego w toku szczegółowo przeprowadzonego postępowania dowodowego. Sąd prawidłowo ustalił stan faktyczny na podstawie zebranego materiału dowodowego w postaci opinii biegłych z zakresu księgowości, zeznań wnioskodawczyni, jak również zebranych dokumentów i obowiązujących w spornych latach przepisach.

Odnosząc się do zarzutu naruszenia przez Sąd Okręgowy art. 233 § 1 k.p.c.,organ rentowy chce podważyć dokonaną przez Sąd I instancji prawidłową ocenę dowodów, nie wykazując tak naprawdę żadnych błędów logicznego rozumowania czy braku wszechstronności. Organ rentowy zdaje się pomijać fakt, że postępowanie sądowe - w przeciwieństwie do postępowania administracyjnego przed ZUS - rządzi się odmiennymi regułami dowodowymi, bowiem ograniczenia dowodowe nie mają zastosowania. Skoro organ rentowy twierdzi, że wnioskodawczyni zarabiała mniej niż to wynika z zebranego materiału dowodowego, to winien przedstawić na tę okoliczność stosowne dowody. Tymczasem cały wywód organu rentowego w istocie opiera się na negowaniu ustaleń Sądu I instancji opartych na zebranym materiale dowodowym, bez przedstawienia dowodów na stanowisko ZUS.

Na etapie postępowania przed Sądem Apelacyjnym biegły z zakresu rachunkowości A. G. wydał opinię pisemną uzupełniającą oraz obaj biegli z zakresu rachunkowości wydali dodatkowo opinie ustne uzupełniające . Biegły A. G. wyjaśnił , że zapis z § 7 ust.1 umowy nr (...) o prowadzeniu na warunkach umowy zlecenia punktu sprzedaży detalicznej, zgodnie z którym, agent zobowiązywał się wpłacać na rzecz zlecniodawcy do dnia 10-go każdego miesiąca za miesiąc

ubiegły kwotę 31 145 zł. niezależnie od obrotów, a po trzech latach kwotę stanowiącą 5,60% obrotu, potwierdza jedynie zasadę zryczałtowanej odpłatności agenta. Wskazana kwota i wskaźnik odpłatności w żaden sposób nie są powiązane z podstawą wymiaru podatku od wynagrodzeń. Dlatego na podstawie tych danych nie można ustalić, jaka była podstawa wymiaru podatku od wynagrodzeń, która z kolei stanowiła podstawę wymiaru składek. Jedynie hipotetycznie można przyjąć, że zgodnie z §12 rozporządzenia Rady Ministrów z 31 grudnia 1975r. w sprawie wykonywania ustawy o ubezpieczeniu społecznym osób wykonujących pracę na rzecz j.g.u. na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie nie może przekraczać 10 000 zł. miesięcznie za okres od 31 marca 1979r. do 17 maja 1982r. W świetle zgromadzonej dokumentacji nie jest możliwe precyzyjne ustalenie kwot stanowiących podstawę wymiaru składek (opinia pisemna na k.259 akt sprawy). Na rozprawie w dniu 10 lutego 2017r. biegli A. G. i D. G. (2) zgodnie podali, że powołany wyżej § 7 ust.1 umowy nr (...) o prowadzeniu na warunkach umowy zlecenia punktu sprzedaży detalicznej nie daje podstaw do obliczenia wysokości podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie odwołującej się, nie da się też ustalić podstaw wymiaru składek ubezpieczonej w oparciu o kalkulacje innych agentów. Kwota 31 145 zł., wskazana w § 7 umowy, jest kwotą sumaryczną, zawierającą kilkanaście pozycji i dlatego na jej podstawie nie można ustalić wysokości składek odprowadzanych do ZUS. Nadto biegły D. G. (2) wyjaśnił, że w opinii pisemnej ustalił podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie za lata 1979-1985 w oparciu o hipotetyczne założenie wynikające z §12 rozporządzenia Rady Ministrów z 31 grudnia 1975r. wskazującego maksymalną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie. Również biegły A. G. ponownie przyznał, że wyliczenia podstaw wymiaru składek na ubezpieczenie odwołującej się za lata 1979-1985 są czysto hipotetyczne, gdyż nie mają jakiegokolwiek odniesienia w dokumentach źródłowych. (opinie ustne biegłego A. G. i D. G. (2) - na płycie DVD na k.297 akt sprawy).

Przy przyjęciu, jako podstawy wymiaru składek za okres od 31 marca 1979r. do 16 maja 1982r., połowy najniższego wynagrodzenia w j.g.u., a za okres od 17 maja 1982r. do 31 grudnia 1985r. – najniższego wynagrodzenia w j.g.u. przy wyliczeniu kapitału początkowego nadal najkorzystniejszy okazał się wskaźnik wysokości podstawy wymiaru z lat 1986-1995 wynoszący 66,37% , a przy wyliczeniu emerytury wskaźnik wysokości podstawy wymiaru z 20 lat kalendarzowych wybranych z całego okresu podlegania ubezpieczeniu , tj. z lat 1972-1978, 1982-1984, 1986-1995, wynosi 61,21%. (pismo procesowe ZUS – na k.311 akt sprawy).

Sąd Apelacyjny w Łodzi zważył:

Apelacja organu rentowego w zasadniczej części zasługiwała na uwzględnienie, a podniesione zarzuty skutkowały koniecznością zmiany zaskarżonego wyroku i orzeczeniem co do istoty sprawy.

Na etapie apelacji spór sprowadzał się do zbadania prawidłowości rozstrzygnięcia Sądu Okręgowego w odniesieniu do uwzględnienia przy ustalaniu podstawy wymiaru emerytury należnej odwołującej się oraz w odniesieniu do wysokości kapitału początkowego podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z okresu od 31 marca 1979r. do 31 grudnia 1985r. Jak wynika z niespornych w tej części ustaleń Sądu I instancji ubezpieczona w okresie od 31 marca 1979r. do 31 maja 1990r. prowadziła punkt sprzedaży detalicznej (sklep odzieżowy) przy ul. (...) w Ł. jako agent na podstawie umowy zlecenia zawartej z Przedsiębiorstwem Handlu (...) w Ł.. Do ustalenia podstawy wymiaru emerytury i wysokości kapitału początkowego uwzględniono ubezpieczonej z całego ww. okresu podstawy wymiaru składek obliczone z lat 1986-1990r. , ponieważ brak dokumentacji płacowej za lata wcześniejsze, tj. lata 1979-1985.

Warto zwrócić uwagę, że odesłanie z art. 173 ust.2 oraz 174 ust. 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. z 2016 r. poz.887) do wymienionych w nim przepisów oznacza, że zasady ustalania podstawy wymiaru kapitału początkowego i przeliczenia jego wysokości są takie same, jak zasady ustalania i przeliczenia podstawy wymiaru emerytur i rent. Ogólne zasady ustalania tej podstawy uregulowane są w art. 15 cyt. ustawy i z regulacji tej wynika, że za podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne przyjmuje się przeciętną podstawę wymiaru składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe lub na ubezpieczenie społeczne na podstawie prawa polskiego w okresie kolejnych 10 lat kalendarzowych wybranych przez zainteresowanego z ostatnich 20 lat kalendarzowych poprzedzających bezpośrednio rok, w którym zgłoszono wniosek o emeryturę (z uwzględnieniem treści art. 174 ust. 3 w odniesieniu do kapitału początkowego) albo w okresie 20 lat kalendarzowych przypadających przed rokiem zgłoszenia wniosku, wybranych z całego okresu podlegania ubezpieczeniu . Osoba

ubiegającą się o świadczenie musi więc wykazać wysokość przychodu stanowiącego podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne w wybranym wariantcie.

Jak niespornie ustalił Sąd Okręgowy, decyzją z 10 stycznia 2013r. (zmieniającą wcześniejszą decyzję z 29 października 2012r.) ZUS ponownie ustalił ubezpieczonej wartość kapitału początkowego na kwotę 110 525,47 zł. Współczynnik proporcjonalny wyniósł 92,90%. Do ustalenia podstawy jego wymiaru kapitału początkowego przyjęto podstawę składek z 10 kolejnych lat kalendarzowych od stycznia 1986r. do grudnia 1995r., wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wyniósł 66,37% i kwotę bazową – 1220,89 zł. Podstawę wymiaru kapitału początkowego ZUS ustalił w wyniku pomnożenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru 66,37% przez kwotę bazową 1220,89 zł.: $66,37\% \times 1220,89 \text{ zł.} = 810,30 \text{ zł.}$ ZUS przyjął za udowodnione – okresy składkowe w wymiarze 24 lat, 9 dni i okresy nieskładkowe w wymiarze 8 miesięcy. Współczynnik proporcjonalny do osiągniętego do dnia 31 grudnia 1998r. wieku oraz okresu składkowego i nieskładkowego wnioskodawczyni wyniósł 92,90%. Przy jego zastosowaniu, została obliczona 24% kwoty bazowej, która wyniosła 293,01%. Nadto decyzją z dnia 30 października 2012r. ZUS ponownie przeliczył wnioskodawczyni emeryturę od dnia 22 czerwca 2012r. (data nabycia świadczenia). Do ustalenia podstawy wymiaru emerytury zgodnie z art.53 ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (j.t.: Dz.U. z 2016r.,poz.887) przyjęto dochód stanowiący podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 20 lat kalendarzowych, wybranych całego okresu ubezpieczenia tj. z lat 1972-1979,1986-1996 i 2002; wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wzrósł do 58,45%. Wysokość świadczenia wyniosła 1279,70 zł. Wysokość emerytury obliczona na podstawie art.26 ustawy o e.r.f.u.s. wyniosła 1179,37 zł. W oparciu o art.183 ustawy o e.r.f.u.s. obliczono wysokość należnej emerytury: 35% emerytury obliczonej na podstawie art.53 i 65% emerytury obliczonej na podstawie art.26 ustawy o e.r.f.u.s.

Zmieniając powyższe decyzje, Sąd Okręgowy przyjął do wyliczenia podstawy wymiaru emerytury i do wysokości kapitału początkowego podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne wynikające z opinii biegłych ds. rachunkowości, w tym: za lata 1979-1990: od 1.04.1979-31.12.1979 – 80 000 zł.; 1980 rok – 120000 zł.; 1981 – 120 000 zł.; 1982 – 211 083 zł.; 1983 – 324 000 zł.; 1984 – 324 000 zł.; 1985 – 324 000 zł.; 1986 – 284 400 zł.; 1987 – 385 000 zł.; 1988r. – 540 000 zł.; 1989r. – 1435 500 zł.; 1.01.1990r. – 31.05.1990r. - 3 000 000 zł.

Za uzasadnione należy w tym miejscu uznać zarzuty apelacji naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. polegającego na sprzeczności istotnych ustaleń Sądu Okręgowego z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego przez przyjęcie niepopartej dowodami hipotezy, że podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne wnioskodawczyni w latach 1979 - 1985 wynosiła 10 000 zł. miesięcznie (do 16 maja 1982r.) i następnie pięciokrotność najniższego wynagrodzenia w j.g.u. (od 17 maja 1982r. do 31 grudnia 1985r.); jak też naruszenia art. 232 k.p.c., art. 6 k.c., gdyż udowodnienie wysokości osiągniętych przychodów w w/w okresie należało do ubezpieczonej.

Zgodnie z zasadą swobodnej oceny dowodów, wyrażoną w art.233§1 k.p.c. obowiązkiem Sądu jest wyprowadzenie z wszechstronnie rozważonego materiału dowodowego wniosków zgodnych z zasadami logiki i doświadczenia życiowego. Przy czym "granica własnego przekonania sądu nie może naruszać podstawowej zasady logicznego powiązania wniosków z materiałem ustalonym. Sąd może dawać wiarę tym lub innym świadkom (innym dowodom), czyli swobodnie oceniać ich zeznania, nie może jednak na tle tych zeznań budować wniosków, które z nich nie wynikają" (zob. wyroki SN: z dnia 21 września 1965 r., II CR 253/65, OSNPG 1966, nr 1-3, poz. 11; z dnia 29 sierpnia 1974 r., I CR 338/74, Lex nr 7578; z dnia 20 marca 1980 r., II URN 175/79, OSNC 1980, nr 10, poz. 200).

W myśl § 10 ust. 1 pkt 4 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 października 2011 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno - rentowe (Dz.U. z 2011 r. Nr 237, poz. 1412) zainteresowany zgłaszający wniosek o emeryturę lub rentę z tytułu niezdolności do pracy powinien dołączyć do wniosku dokumenty stwierdzające wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu i uposażenia, przyjmowanych do ustalenia podstawy wymiaru świadczeń. Stosownie do treści § 21 ust. 1 rozporządzenia, środkiem dowodowym stwierdzającym wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu oraz uposażenia przyjmowanego do ustalenia podstawy wymiaru emerytury lub renty są zaświadczenia pracodawcy lub innego płatnika składek, legitymacja ubezpieczeniowa lub inny dokument, na podstawie którego można ustalić wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu lub uposażenia. Zgodnie z

ugruntowanym stanowiskiem judykatury ograniczenia dowodowe, zawarte w przepisach regulujących postępowanie o świadczenia emerytalno - rentowe przed organem rentowym, nie mają zastosowania w postępowaniu sądowym, opartym na zasadzie swobodnej oceny dowodów. Wysokość zarobków, której pochodną jest podstawa wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne, jako fakt mający istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy, może być zatem w postępowaniu przed sądem udowodniany wszelkimi środkami dowodowymi (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 7 grudnia 2006 r., I UK 179/06, oraz z dnia 14 czerwca 2006 r., I UK 115/06). Jednocześnie jednak mieć należy na względzie, że wysokość podstawy wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne w danych okresach, przyjmowana dla potrzeb ustalenia wysokości świadczeń emerytalno - rentowych, wynikać musi z niebudzących żadnych wątpliwości, spójnych i precyzyjnych dowodów (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 stycznia 1998 r., II UKN 440/97). Do postępowania odrębnego z zakresu ubezpieczeń społecznych, w zakresie postępowania dowodowego, ma zastosowanie - bez żadnych ograniczeń - reguła wynikająca z art. 232 k.p.c., obowiązuje więc zasada kontradiktoryjności i dowodzenia swoich twierdzeń przez stronę (por. wyrok SN z dnia 7 stycznia 2010 r., II UK 148/09). Zgodnie z tą zasadą to na wnioskodawcy spoczywa w przedmiotowej sprawie ciężar wykazania wysokości wynagrodzenia uzyskiwanego przez niego we wskazanym wyżej okresie zatrudnienia w wyższej wysokości, aniżeli przyjęta przez organ rentowy, ponieważ to on z powyższego faktu wywodzi skutek prawny w postaci wyższej podstawy wymiaru i wyższego wskaźnika podstawy wymiaru jego emerytury w powszechnym wieku emerytalnym (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z 3 grudnia 2015r., III AUa 1088/15). Wnioskodawczynie w niniejszej sprawie nie wykazała rzeczywistej wysokości podstawy wymiaru składek za sporny okres pracy w oparciu o niebudzące wątpliwości i spójne dowody. Nie ma przy tym racji ubezpieczona, podnosząc w odpowiedzi na apelację, że to na organ rentowy został przerzucony ciężar wykazania, iż wnioskodawczynie zarabiała mniej niż wynika z opinii biegłych.

Sąd Okręgowy dokonał ustaleń faktycznych w zakresie wysokości podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne odwołującej się za okres od 31 marca 1979r. do 31 grudnia 1985r. w oparciu o dwie zgodne opinie biegłych z zakresu rachunkowości. Jednakże z opinii tych, dodatkowo uzupełnionych ustnie i pisemnie na etapie postępowania apelacyjnego, wynika niespornie, że dokonali tylko hipotetycznych obliczeń uwzględnionych przez Sąd I instancji wielkości, ponieważ brak jakichkolwiek dokumentów źródłowych pozwalających poczynić w tym zakresie ustalenia wiążące. Jedynym dokumentem, na którym oparł się biegły D. G. (2), było zaświadczenie PHU (...) w upadłości z 25 listopada 1994r. podpisane przez syndyka upadłości, że „w przypadku agentów sklepów zatrudnionych w PHU (...) w ramach umów zlecenia, do wyliczenia podstawy świadczeń emerytalno-rentowych przyjmowane jest 5-krotne najniższe wynagrodzenie w j.g.u., od którego odprowadzane były składki ZUS”. Wartość dowodowa tego dokumentu jest o tyle ograniczona, że nie odnosi się on konkretnie do odwołującej się, nie wskazuje też okresu, jakiego miałby dotyczyć i nie opiera się na żadnym dowodzie. Przede wszystkim jednak dokument ten pozostaje w sprzeczności z dokumentami źródłowymi ubezpieczonej – imiennym rozliczeniem składek za kolejne lata: 1986-1990, ponieważ za 1986r. i 1987r. wskazane w dokumentach kwoty, jak wynika z wyliczeń biegłych księgowych, są niższe niż 5-krotne najniższe wynagrodzenie w j.g.u., a więc pozostają w sprzeczności z treścią powołanego zaświadczenia, wydanego przez syndyka upadłości i podważają wartość dowodową wskazanego zaświadczenia w odniesieniu do ustalenia podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie za wcześniejszy sporny okres od 31 marca 1979r. do 31 grudnia 1985r. W rezultacie rację ma apelujący, że przyjęcie przez Sąd hipotetycznego wyliczenia podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne za ww. okres tylko w oparciu o opinie biegłych księgowych należy uznać za ustalenie dowolne, nieoparte na żadnych istotnych i wiarygodnych dowodach, w tym na dokumentach pracowniczych. Jak wynika bowiem ze zgodnych opinii dwóch biegłych księgowych, jedynie hipotetycznie przyjęli w oparciu o §12 rozporządzenia Rady Ministrów z 31 grudnia 1975r. w sprawie wykonywania ustawy o ubezpieczeniu społecznym osób wykonujących pracę na rzecz j.g.u. na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia (Dz.U. nr 46,poz.250), podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie w wysokości 10 000 zł. miesięcznie. Jednakże, jak wynika z treści cyt. o §12 rozporządzenia Rady Ministrów z 31 grudnia 1975r. (w brzmieniu obowiązującym do 16 maja 1982r.), podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie i podstawa wymiaru świadczeń z ubezpieczenia nie mogły przekraczać 10 000 zł. miesięcznie. Na mocy rozporządzenia Rady Ministrów z 21 kwietnia 1982r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie wykonywania ustawy o ubezpieczeniu społecznym osób wykonujących pracę na rzecz j.g.u. na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia (Dz.U. nr 13,poz.102), §12 otrzymał brzmienie: „podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie i podstawa wymiaru świadczeń z ubezpieczenia nie mogą przekraczać pięciokrotnej kwoty najniższego

wynagrodzenia w gospodarce uspołecznionej”. Powołany §12 rozporządzenia zarówno przed zmianą, jak i po zmianie od 17 maja 1982r. określał tylko górną granicę, której nie mogła przekraczać ustalona podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie. Tym samym nie ma możliwości ustalenia w oparciu o samo brzmienie przepisu, jak błędnie uznał Sąd I instancji, rzeczywistej (a nie tylko hipotetycznej) podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie za sporny okres od 31 marca 1979r. do 31 grudnia 1985r. Powyższa konstatacja wynika przy tym wprost z opinii biegłych z zakresu rachunkowości, na które powołuje się w uzasadnieniu swojego rozstrzygnięcia Sąd I instancji, nie wyciągając jednak z tego faktu właściwych wniosków. Jak wyjaśnił biegły A. G., akta sprawy zawierają jedynie imienne rozliczenia składek wnioskodawczyni od roku 1986. Za wcześniejszy okres brak jest jakiegokolwiek dokumentacji i dlatego ustalenia biegłego są czysto hipotetyczne (opinia na k.38 i 56 akt sprawy). Również drugi biegły D. G. (2) w ustnej opinii uzupełniającej jednoznacznie przyznał, że jego ustalenia opierają się zasadniczo na zapisach §12 cyt. rozporządzenia, gdyż nie było żadnych dokumentów źródłowych pozwalających obliczyć wysokość podstawy wymiaru składek na ZUS przed 1986r. W rezultacie, należy podzielić ocenę Sądu Okręgowego, że obie opinie biegłych są wiarygodne i wzajemnie niesprzeczne, ale z ich treści nie da się wyprowadzić wniosków co do wysokości rzeczywistej podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne odwołującej się z tytułu umowy zlecenia z (...) przed 1986r. Biegli w opiniach ustnych wyjaśnili też dodatkową okoliczność, która pojawiła się na etapie postępowania apelacyjnego, że powołany wyżej zapis z § 7 ust.1 umowy zlecenia, zgodnie z którym, agent zobowiązywał się wpłacać na rzecz zleceniodawcy do dnia 10-go każdego miesiąca za miesiąc ubiegły kwotę 31 145 zł. niezależnie od obrotów, a po trzech latach kwotę stanowiącą 5,60% obrotu, potwierdza jedynie zasadę zryczałtowanej odpłatności agenta. Wskazana kwota i wskaźnik odpłatności w żaden sposób nie są przy tym powiązane z podstawą wymiaru składek na ubezpieczenie. Kwota 31 145 zł. wskazana w § 7 umowy jest kwotą sumaryczną, zawierającą kilkanaście pozycji i dlatego na jej podstawie nie można ustalić wysokości składek na ZUS.

Zgodnie z art.28 ust.1 ustawy z 19 grudnia 1975r. o ubezpieczeniu społecznym osób wykonujących prace na rzecz j.g.u. na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia (Dz.U. z 1975r., Nr45,poz.232 ze zm.), jeżeli po upływie roku kalendarzowego okaże się, że w ciągu tego roku przeciętny dochód z wykonywania umowy nie osiągnął połowy najniższego wynagrodzenia w gospodarce uspołecznionej, składki opłacone za ten rok podlegają zwrotowi, a tego roku nie wlicza się do okresu ubezpieczenia wymaganego do uzyskania świadczeń na podstawie ustawy. (...) Nadto zgodnie z §1 pkt 2 rozporządzenia Rady Ministrów z 21 kwietnia 1982r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie wykonywania ustawy o ubezpieczeniu społecznym osób wykonujących pracę na rzecz j.g.u. na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia (Dz.U. nr 13,poz.102), dodano w cyt. rozporządzeniu Rady Ministrów z 31 grudnia 1975r. §3a, w myśl którego jeżeli czas pracy określony w umowie odpowiada co najmniej pełnemu wymiarowi czasu pracy obowiązującemu pracowników j.g.u., która zawarła umowę, podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie ustalona stosownie do §2 i 3 ust.1 nie może być niższa od kwoty najniższego wynagrodzenia w gospodarce uspołecznionej.

Ponieważ brak jakichkolwiek dowodów potwierdzających wysokość opłacanych przez wnioskodawczynię składek na ubezpieczenie społeczne w latach 1979-1985, należało uwzględnić za okres od 31 marca 1979r. do 16 maja 1982r. (do czasu wejścia w życie cyt. §3a rozporządzenia), jako podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie, połowę minimalnego wynagrodzenia w j.g.u., gdyż poza sporem jest, że ww. okres został zaliczony do stażu ubezpieczeniowego. Nadto mając na uwadze treść umowy na warunkach zlecenia, z której wynika, że prowadzony przez wnioskodawczynię punkt sprzedaży był czynny w godzinach od 11.00 do 19.00, spełnione zostały warunki z §3a, pozwalające za okres od 17 maja 1982r. do 31 grudnia 1985r., jako niewątpliwą, przyjąć za podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie kwotę minimalnego wynagrodzenia w j.g.u. Przy tych założeniach, wynikających wprost z przepisów prawa, ale ustalających minimalne (a nie maksymalne) progi, organ rentowy wyliczył wskaźnik wysokości podstawy wymiaru emerytury z 20 lat kalendarzowych wybranych z całego okresu podlegania ubezpieczeniu, tj. z lat 1972-1978, 1982-1984, 1986-1995, który wyniósł 61,21%. oraz ustalił, że w odniesieniu do wielkości kapitału początkowego nadal najkorzystniejszy okazał się wskaźnik wysokości podstawy wymiaru z lat 1986-1995 wynoszący 66,37%. Tych wyliczeń strona odwołująca się pod względem matematycznym nie kwestionowała.

Już tylko na marginesie warto zwrócić uwagę, że hipotetyczne wyliczenie podstawy wymiaru składek za sporny okres jest niewiarygodne również dlatego, że porównanie wartości hipotetycznych za lata 1979-1985 z rzeczywistymi

obliczonymi na podstawie posiadanych dokumentów źródłowych za lata 1986-1990 (do 31 maja 1990r.) wskazuje na bardzo duże dysproporcje . W kolejnych latach wwpw wacha się na poziomie od około 100% (1986-98,36%; 1987-109,93%; 1988-84,76%) do około 50% (1989-57,86%). Natomiast wyliczenia hipotetyczne są zdecydowanie wyższe i znacząco odbiegają od wartości ustalonych w oparciu o dokumenty źródłowe : 1980-165,56%; 1981-130,06%; 1982-151,24%; 1983-186,53%; 1984-160,35% i 1985-134,97%, co dodatkowo poddaje w wątpliwość ustalenia Sądu Okręgowego w tym zakresie.

Mając na względzie powyższe Sąd Apelacyjny, na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. oraz przy zastosowaniu art. 477¹⁴§1 i 2 k.p.c. zmienił wyrok Sądu Okręgowego w zaskarżonej części i orzekł jak w pkt 1 sentencji, oddalając apelację organu rentowego w pozostałym zakresie na podstawie art.385 k.p.c. (punkt 2 wyroku).

O kosztach Sąd Apelacyjny orzekł na podstawie art. 98 § 1 i § 3 k.p.c., art.99 k.p.c. zasądzając na rzecz ZUS, jako strony wygrywającej , poniesione koszty postępowania apelacyjnego z uwzględnieniem §12 ust.1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U. z 2013, poz. 490).